

کارکرد گفتمانی سکوت

در داستان کوتاه ایرانی معاصر

لیلا صادقی

نقش

تهران، ۱۳۹۲

سرشناسه : صادق، لیلا، ۱۳۵۶ -
 عنوان و نام پدیدآور : کارکرد گفتمانی سکوت در داستان کوتاه ایرانی معاصر / لیلا صادقی.
 مشخصات نشر : تهران، نقش جهان، ۱۳۹۰.
 مشخصات ظاهری : ۳۸۳ ص.
 شابک : 978-964-6688-48-3
 وضعیت فهرست‌نویسی : فیبا
 موضوع : سکوت در ادبیات
 موضوع : داستان‌های کوتاه فارسی - قرن ۱۴ - تاریخ و نقد
 رده‌بندی کنگره : ۱۳۹۰ : ۱۶ ص ۸ / PI ۴۰۰۹
 رده‌بندی دیویی : ۸۳۵۳ / ۸۴۰
 شماره کتابشناسی ملی : ۲۴۱۵۳۹۹

نقش جهان

لیلا صادقی

www.leilasadeghi.com

کارکرد گفتمانی سکوت در داستان کوتاه ایرانی معاصر

حروفچینی: شبستری

چاپ اول: ۱۳۹۲

شمارگان: ۱۱۰۰

لیتوگرافی: باختر

چاپ و صحافی: دالاهو

کلیه حقوق چاپ محفوظ و متعلق است به:

انتشارات نقش جهان

تهران، خیابان انقلاب، خیابان ۱۲ فروردین،

خیابان وحید نظری، کوچه جاوید یک، شماره ۱

تلفن و نمابر: ۸-۶۶۴۷۵۴۴۷

شابک: ۳-۴۸-۶۶۸۸-۹۶۴-۹۷۸

سپاس و قدردانی

با سپاس از استاد گران قدر دکتر فرزانه سجودی که با راهنمایی های خود مرا در نوشتن این پژوهش یاری کرده اند. همچنین با تشکر از دکتر گلناز مدرسی و دکتر کورش صفوی که با نظرات خود پیش از انتشار این اثر مرا یاری کردند با سپاس از همه استادان گران قدری که آموخته های من از ایشان، در این پژوهش و پژوهش های بعدی تأثیری بی شائبه داشته و خواهد داشت.

تشکر و ارادت خاص من از دکتر یاربارا جانستون است که جرقه ی این پژوهش از جانب ایشان در ذهن من ایجاد شد و مرا با استادان دیگری آشنا کرد که همگی بی دریغ مقالات خود را برایم ارسال کردند. سپاس ویژه از استاد عزیز، پروفسور توماس برونو که بی دریغ همه ی مقالات خود را درباره ی سکوت که حاصل سال ها مطالعه ی ایشان بوده است، برای من فرستادند و در جریان مسائل این پژوهش مرا یاری کردند. با سپاس از پروفسور توماس ها کین، دکتر دنیس کورزون و دکتر میشل افرات که با مهربانی بی نهایت خود، مقاله هایشان را برایم ارسال کردند و مرا از نظرات مفید خود بی نصیب نگذاشتند و همچنین در پیشبرد بحث های این پژوهش راهنمایی های ایشان مؤثر بوده است. همچنین از صمیم قلب از دکتر ماریا سیفیانو سپاس گزارم که مجموعه ی مقالات همایشی در یونان

به نام «آنا تومی سکوت» را برایم ارسال کرد. ناگفته نماند که محبت همه‌ی این استادان باعث شد مبحثی که تا کنون در ایران مطرح نشده بود و منابعی برای آن وجود نداشت، بتواند به شیوه‌ای جامع و مانع شکل بگیرد و از جدیدترین دستاوردهای دانش‌مندان و پژوهش‌گران معاصر در آن استفاده شود.

و سیاس و قدردانی ویژه‌ای از همسر عزیزم، بهزاد نثاری که در همه‌ی مراحل هم‌گام و هم‌راه من بوده است.

www.ketab.ir

فهرست

۱۷	پیشگفتار
----	----------

فصل اول: پیشینه‌ی مطالعات

۲۱	مقدمه	۱ . ۱
۲۳	پیشینه‌ی مطالعه‌ی سکوت در غرب	۲ . ۱
۲۸	پیشینه‌ی مطالعه‌ی سکوت در ایران	۳ . ۱

فصل دوم: دیدگاه‌های مختلف درباره‌ی سکوت

۳۱	مقدمه	۱ . ۲
۳۳	سکوت ارتباطی	۲ . ۲
۳۴	سکوت بیرونی و درونی	۳ . ۲
۳۵	سکوت عمدی و سکوت غیر عمدی	۴ . ۲
	بررسی سکوت از دیدگاه ارتباطی	۵ . ۲
۳۶	دیدگاه دنیس کورزون	۱ . ۵ . ۲
۳۷	سکوت مکالمه‌ای	۱ . ۱ . ۵ . ۲
۳۷	سکوت درون‌مایه‌ای	۲ . ۱ . ۵ . ۲
۳۹	سکوت متنی	۳ . ۱ . ۵ . ۲
۴۰	سکوت موقعیتی	۴ . ۱ . ۵ . ۲
۴۱	دیدگاه توماس برونو	۲ . ۵ . ۲

۴۲	 سکوت زبان - روان‌شناختی	 ۱ . ۲ . ۵ . ۲
۴۵	 سکوت تعاملی	 ۲ . ۲ . ۵ . ۲
۴۷	 سکوت	 ۱ . ۲ . ۲ . ۵ . ۲
۴۹	 سکوت (ها)	 ۲ . ۲ . ۲ . ۵ . ۲
۵۱	 ساکت (کردن)	 ۳ . ۲ . ۲ . ۵ . ۲
۵۲	 سکوت اجتماعی فرهنگی	 ۳ . ۲ . ۵ . ۲
۵۳	 دیدگاه توماس هاکین	 ۳ . ۵ . ۲
۵۴	 سکوت کنشی	 ۱ . ۲ . ۵ . ۲
۵۵	 سکوت پیش‌انگاره‌ای	 ۲ . ۳ . ۵ . ۲
۵۶	 سکوت محتاطانه	 ۲ . ۳ . ۵ . ۲
۵۷	 سکوت نوع‌بنیاد	 ۴ . ۳ . ۵ . ۲
۵۸	 سکوت ماهرانه	 ۵ . ۳ . ۵ . ۲
	 بررسی سکوت از دیدگاه فلسفی	 ۶ . ۲
۵۹	 دیدگاه زاک دریدا	 ۱ . ۶ . ۲
۶۲	 دیدگاه سوزان سائاک	 ۲ . ۶ . ۲
۶۷	 بررسی سکوت از دیدگاه ادبی	 ۷ . ۲
	 بررسی سکوت از دیدگاه زبان‌شناسی	 ۸ . ۲
۷۶	 دیدگاه میشل افرات	 ۱ . ۸ . ۲
۸۲	 نقش ارجاعی سکوت	 ۱ . ۱ . ۸ . ۲
۸۷	 نقش عاطفی سکوت	 ۲ . ۱ . ۸ . ۲
۹۱	 نقش ترغیبی سکوت	 ۳ . ۱ . ۸ . ۲
۹۲	 سکوت فرایندی، سکوت به مثابه‌ی نشان‌گرگفت‌مان	 ۱ . ۳ . ۱ . ۸ . ۲
۹۴	 سکوت ترغیبی مفهومی	 ۲ . ۳ . ۱ . ۸ . ۲
۹۴	 سکوت‌گوینده به مثابه‌ی کارگفت	 ۳ . ۳ . ۱ . ۸ . ۲
۹۵	 نقش هم‌دلی سکوت	 ۴ . ۱ . ۸ . ۲
۹۷	 نقش شعری سکوت	 ۵ . ۱ . ۸ . ۲
۹۹	 نقش فرازبانی سکوت	 ۶ . ۱ . ۸ . ۲
۱۰۱	 نتیجه	 ۲ . ۸ . ۲

فصل سوم: گفتمان سکوت

۱۰۳	مقدمه	۱ . ۳
۱۰۴	گفتمان سکوت	۲ . ۳
۱۰۵	گفتمان درباره‌ی سکوت	۱ . ۲ . ۳
۱۰۷	سکوت به مثابه‌ی نشانه	۱ . ۱ . ۲ . ۳
۱۰۹	ارزش سکوت	۲ . ۱ . ۲ . ۳
۱۱۱	بررسی رابطه‌ی سکوت و گفتار	۳ . ۱ . ۲ . ۳
۱۱۲	سکوت دال	۴ . ۱ . ۲ . ۳
۱۱۳	سکوت مدلول	۵ . ۱ . ۲ . ۳
۱۱۴	مربع سکوت	۶ . ۱ . ۲ . ۳

فصل چهارم: سکوت گفتمانی

۱۲۳	مقدمه: گفتمانی از سکوت	۱ . ۴
۱۲۶	بررسی سکوت بر محور جانشینی	۲ . ۴
۱۲۷	سکوت ساختاری بر محور جانشینی	۱ . ۲ . ۴
۱۲۹	سکوت ساختاری حذف	۱ . ۱ . ۲ . ۴
۱۳۲	سکوت معنایی بر محور جانشینی	۲ . ۲ . ۴
۱۳۴	سکوت معنایی استعاره	۱ . ۲ . ۲ . ۴
۱۳۶	بررسی سکوت بر محور هم‌نشینی	۳ . ۴
۱۳۷	سکوت ساختاری بر محور هم‌نشینی	۱ . ۳ . ۴
۱۳۸	سکوت ساختاری ارجاع پس‌رو (پس مرجع)	۱ . ۱ . ۳ . ۴
۱۳۹	سکوت معنایی بر محور هم‌نشینی	۲ . ۳ . ۴
۱۳۹	سکوت معنایی مجاز	۱ . ۲ . ۳ . ۴
۱۴۱	بررسی سکوت بر محور برهم‌کنش	۴ . ۴
۱۴۲	سکوت کاربردشناختی	۱ . ۴ . ۴
	سکوت کاربردشناختی بر محور برهم‌کنش	۱ . ۴ . ۴
۱۴۳	سکوت کاربردشناختی پیش‌انگاشت	۱ . ۱ . ۴ . ۴
۱۴۵	سکوت پیش‌انگاشتی معنایی / منطقی	۱ . ۱ . ۱ . ۴ . ۴

۱۴۶.....	سکوت پیش‌انگاشتی وجودی	.۱ .۱ .۱ .۱ .۴ .۴
۱۴۷.....	سکوت پیش‌انگاشتی واقعیت‌پذیر	.۲ .۱ .۱ .۱ .۴ .۴
۱۴۷.....	سکوت پیش‌انگاشتی واقعیت‌ناپذیر	.۳ .۱ .۱ .۱ .۴ .۴
۱۴۸.....	سکوت پیش‌انگاشتی خلاف واقع	.۴ .۱ .۱ .۱ .۴ .۴
۱۴۸.....	سکوت پیش‌انگاشتی بند زمانی پیرو	.۵ .۱ .۱ .۱ .۴ .۴
۱۴۹.....	سکوت پیش‌انگاشت قیدی	.۶ .۱ .۱ .۱ .۴ .۴
۱۴۹.....	سکوت پیش‌انگاشت کمیت‌نمایی	.۷ .۱ .۱ .۱ .۴ .۴
۱۵۰.....	سکوت پیش‌انگاشت تغییر حالت	.۸ .۱ .۱ .۱ .۴ .۴
۱۵۰.....	سکوت پیش‌انگاشت ساختاری	.۹ .۱ .۱ .۱ .۴ .۴
۱۵۱.....	سکوت پیش‌انگاشت محدودیت‌گزینشی	.۱۰ .۱ .۱ .۱ .۴ .۴
۱۵۳.....	پیش‌انگاشت بافتی/کاربردی	.۲ .۱ .۱ .۱ .۴ .۴
۱۵۵.....	پیش‌انگاشت غیرزبانی	.۳ .۱ .۱ .۱ .۴ .۴
۱۵۶.....	سکوت کاربردشناختی دلالت‌ضمنی (تضمن)	.۲ .۱ .۴ .۴
۱۶۰.....	دلالت‌ضمنی قراردادی (تضمن عام)	.۱ .۲ .۱ .۴ .۴
۱۵۸.....	دلالت‌ضمنی غیرقراردادی (تضمن خاص)	.۲ .۲ .۱ .۴ .۴
۱۶۱.....	نتیجه	.۵ .۴

فصل پنجم: کارکرد سکوت گفتاری

۱۶۳.....	مقدمه	.۱ .۵
۱۶۴.....	کارکردگفتمانی انواع سکوت در داستان	.۲ .۵
۱۶۸.....	پیرنگ	.۱ .۲ .۵
۱۶۸.....	گره‌افکنی	.۱ .۱ .۲ .۵
۱۶۹.....	تعلیق	.۲ .۱ .۲ .۵
۱۶۹.....	گره‌گشایی	.۳ .۱ .۲ .۵
۱۶۹.....	زمینه	.۲ .۲ .۵
۱۷۰.....	فضا	.۳ .۲ .۵
۱۷۰.....	عنوان داستان	.۳ .۵
۱۷۳.....	اجزای سکوت	.۴ .۵

فصل ششم: سکوت گفتمانی به عنوان ابزاری تحلیلی در داستان

نمازخانه‌ی کوچک من (هوشنگ گلشیری)	۱۷۵	۱ . ۶
خواب خون (بهرام صادقی)	۲۰۶	۲ . ۶
به دزدی رفته‌ها (ابراهیم گلستان)	۲۳۰	۳ . ۶
درخت گلابی (گلی ترقی)	۲۷۰	۴ . ۶
قصه‌ی خرگوش و دمی گوجه‌فرنگی (زویا پیرزاد)	۳۳۰	۵ . ۶

فصل هفتم: خلاصه و نتیجه‌گیری

مقدمه	۳۳۷	۱ . ۷
خلاصه‌ی مطالب	۳۳۷	۲ . ۷
برداشت نظری و کاربردی	۳۳۹	۳ . ۷
کارکرد سکوت ساختاری	۳۴۱	۱ . ۳ . ۷
کارکرد سکوت معنایی	۳۴۲	۲ . ۳ . ۷
کارکرد سکوت کاربردشناختی	۳۴۲	۳ . ۱ . ۳ . ۷
نتیجه‌گیری	۳۴۲	۴ . ۷
ارائه‌ی چند پیشنهاد برای پژوهش‌های آتی	۳۴۷	۵ . ۷

فهرست منابع

منابع فارسی	۳۵۱
منابع لاتین	۳۵۲

پیوست‌ها

اژه‌نامه‌ی انگلیسی به فارسی	۳۵۹
اژه‌نامه‌ی فارسی به انگلیسی	۳۶۴
مآیه اشخاص	۳۷۱
مآیه اصطلاحات	۳۷۶

www.ketab.ir

فهرست تصاویر و نمودارها

شکل ۱-۲: (تمایز سکوت و سکوت‌ها از دیدگاه توماس پرونو).....	۵۰
شکل ۲-۲: سکوت بلیغ (افرات، ۲۰۰۷ الف: ۱۴).....	۷۷
شکل ۳-۲: طرح‌واره‌ی چرخشی گفتاری سوسور.....	۷۹
شکل ۴-۲: الگوی ارتباطی بوهرلر.....	۸۰
شکل ۵-۲: الگوی نظام ارتباطی شانون.....	۸۱
شکل ۶-۲: الگوی نظام ارتباطی یا کوپسن.....	۸۱
شکل ۱-۳: الگوی سوسور با الهام از الگوی کورزون.....	۱۱۴
شکل ۲-۳: مربع نشانه‌شناختی گفتار و سکوت.....	۱۱۵
شکل ۳-۳: گفتار و سکوت به عنوان متناقض.....	۱۱۸
شکل ۴-۳: پیشنهاد کورزون.....	۱۲۰
شکل ۵-۳: نمایش ماتریکس تعامل دوتایی.....	۱۲۰
شکل ۶-۳: نمودار پیشنهادی گفتار و سکوت به واسطه‌ی نگارنده.....	۱۲۱
جدول ۱-۴: حذف و ارجاع.....	۱۲۸
شکل ۱-۴: محور جانشینی و هم‌نشینی براساس دیدگاه یا کوپسن.....	۱۳۳
جدول ۲-۴: نمودار انواع سکوت پیش‌انگاشتی.....	۱۵۲
شکل ۲-۴: تقسیم‌بندی انواع معنا (براساس نظر لوینسون).....	۱۵۷
شکل ۱-۵: علائم نشان‌دهنده‌ی انواع سکوت در تحلیل داستان.....	۱۷۴

www.ketab.ir

پیشگفتار

سکوت^۱ به معنای غایب^۲ هرگونه عنصر زبانی در گفتار و همچنین در نوشتار است که با نبود خود به صورتی متناقض حضوری نشان‌دار و معنادار ایجاد می‌کند. سکوت وقتی معنادار است که یک فقدان یا جای خالی در یک بافت گفتمانی^۳ به مدلولی دلالت کند که پیوسته به تعویق می‌افتد. خواننده برای درک معنای پاره گفتارها^۴، سعی می‌کند این جاهای خالی یا شکاف‌ها را پر کند و به دریافت خود سامان ببخشد (ایگلتن^۵، ۱۳۶۸ [۱۹۸۳]: ۱۰۵). خواننده در یک فرایند ترمیمی بخشی از پیش‌دانسته‌های خود را وارد متن می‌کند و متن آرمانی خود را می‌نگارد (همان: ۱۰۶). در واقع، خواننده در تکمیل متن نقش مهمی بر عهده دارد و این نقش به واسطه‌ی وجود سکوت در متن فعال می‌شود.

سکوت تنها مبحثی نیست که صرفن به گفتار مربوط باشد، بلکه باز نمودهای نوشتاری سکوت به مفهوم آنچه نمی‌تواند گفته شود و یا گفته نمی‌شود و در واقع آنچه که در متن غایب است، مطرح می‌شود. این یعنی به نوعی تلاقی تحلیل گستمان با مسائل پساساختگرایی^۶ که همان نوشتار و غایب است. به عقیده‌ی رولان بارت^۷، ناگفته‌ها در گفتار به صورت فاصله‌ی خالی زبان هستند (بارت، ۱۹۵۳: ۳۷) که این

1. Silence

2. Absence

3. Discursive context

4. Utterance

5. Eagleton

6. Postmodernism

7. Roland Barthes

جاهای خالی دارای خوانش‌های مختلفی هستند. به نقل از باربارا جانستون^۱ (۲۰۰۸)، تنها وقتی که سکوت پیش‌زمینه^۲ و پاره‌گفتار پس‌زمینه^۳ بشود، به سکوت و نقش‌های آن در گفتمان و جهان می‌توان توجه کرد. آنچه که پیش‌زمینه می‌شود، برجسته شده و در روساخت قابل مشاهده است و آنچه که پس‌زمینه می‌شود، در واقع به حاشیه رانده شده و از مرکز توجه دور می‌شود. از نظر او پیش‌انگاری^۴ و دلالت ضمنی^۵ (تضمن) دو زمینه برای تجلی سکوت هستند، زیرا بخش‌های نگفته‌ای از کلام را در آگاهی شنونده فرض می‌کنند (جانستون، ۲۰۰۸: ۷۰)، در صورتی که این بخش‌های ناگفته پیش‌زمینه بشوند، در یک متن دلالت‌مند تلقی شده و خوانش می‌شوند.

بنا به گفته‌ی دریدا (۱۹۶۷)، خود نوشتار مهم‌ترین ابزار غیاب در برابر حضور است و غیاب چیزی نیست مگر هرگونه حذف و به پس‌زمینه راندن به قصد گفتن چیزی دیگر (دریدا، ۱۹۶۷: ۶۲). در واقع سکوت وقتی معنا دار است که نشانه‌ای در یک بافت گفتمانی به سکوت دلالت کند. این سکوت نشان‌دار به واسطه‌ی ابزارهایی در سطوح ساختاری، معنایی و کاربردشناختی در متن نشان داده می‌شوند که در این پژوهش به بررسی این ابزارها در ادبیات به مثابه‌ی گفتمان و نیز کارکرد این ابزارها به عنوان یک ابزار تحلیلی برای متن داستانی پرداخته می‌شود.

اولین پرسشی که ممکن است در ذهن ایجاد شود این است که سکوت نوشتاری چیست؟ سکوت به عنوان یک مقوله‌ی گفتمانی به معنای غیاب یک عنصر بافتی است و هر ردی که مبنی بر حضور غیرفیزیکی عنصری غایب باشد، نشانه‌ی سکوت تلقی می‌شود.

دیگر اینکه باید اشاره کرد که سکوت نوشتاری در سه سطح ساختاری، معنایی و کاربردشناختی بر سه محور جانشینی^۶، هم‌نشینی^۷ و برهم‌کنش^۸ بازنمایی می‌شود و

1. Barbara Johnstone

2. Foregrounding

3. Backgrounding

4. Presupposition

5. Implication

6. Paradigmatic

7. Syntagmatic

8. Interactive or comitative

دارای انواعی است که هر کدام کارکردهایی دارد. سکوت ساختاری به دو نوع حذف^۱ و ارجاع پسرو^۲؛ سکوت معنایی به دو نوع استعاره^۳ و مجاز^۴ و سکوت کاربردشناختی به دو نوع پیش‌انگاشت و دلالت ضمنی تقسیم می‌شوند. سکوت ساختاری به منظور ایجاد گره افکنی^۵ که یکی از اجزای پیرنگ است، سکوت معنایی برای زمینه‌سازی^۶ و فضا سازی^۷ که از عناصر داستان هستند و سکوت کاربردشناختی برای ایجاد گره افکنی و تعلیق^۸ که یکی از عناصر داستان است، مورد استفاده قرار می‌گیرند. رفع سکوت به منزله‌ی گره‌گشایی عمل می‌کند و گاهی این گره‌گشایی به تدریج رخ می‌دهد.

در نهایت می‌توان به سکوت به مثابه‌ی ابزاری تحلیلی برای سبک‌شناسی داستان‌های مختلف نگاه کرد. بسامد بالای به‌کارگیری سکوت ساختاری باعث می‌شود که داستان از لحاظ سبکی بر ساختار تکیه داشته باشد و تا حدی ساخت محور تلقی شود. بسامد بالای سکوت معنایی باعث می‌شود که داستان بیش‌تر بر فضا سازی و زمینه سازی به منظور تأثیر گذاری بیش‌تر بر مخاطب تکیه داشته باشد و بسامد بالای به‌کارگیری سکوت کاربردی باعث می‌شود که تأکید داستان بیش‌تر بر شیوه‌ی روایت و نگه‌داشتن مخاطب در تعلیق برای ایجاد کشش خواندن باشد.

1. Elipse

2. Cataphora

3. Metaphor

4. Metonymy

5. Complication

6. Setting

7. Atmosphere

8. Suspens

فصل اول:

پیشینه‌ی مطالعات

۱.۱ مقدمه

به عقیده‌ی ویلیام سامارین^۱ (۱۹۶۵)، «سکوت می‌تواند معنا داشته باشد. مانند صفر در ریاضیات، سکوت به مثابه‌ی غیابی^۲ است که دارای کارکرد است» (سامارین، ۱۹۶۵؛ کریگر، ۲۰۰۱: ۳۹). مفهوم سکوت در گفتار به عنوان فقدان کلام در نظر گرفته می‌شود، که البته این فقدان باعث ایجاد دلالت‌های کلامی شده و مفهوم سکوت در نوشتار نیز همانند گفتار می‌تواند به معنای غیاب یک عنصر کلامی تلقی شود که در شکل‌گیری بافت کلامی تأثیر دارد. اما این غیاب با نبود خود دلالت‌هایی ایجاد می‌کند و بازنمایی آن در نوشتار با گفتار متفاوت است. به عقیده‌ی توماس کلیفتون^۳ (۱۹۷۶)، سکوت در موسیقی همانند مطالعه‌ی فضاها در میان درختان و سطوح جنگل است (کلیفتون، ۱۹۷۶؛ کریگر، ۲۰۰۱: ۳۹). و این فضاها همان فضاهای خالی هستند که باعث فهمیده شدن و معنا گرفتن درختان می‌شوند. از این گفته‌ی کلیفتون می‌توان این‌گونه استنباط کرد که گفتار و سکوت که همانند درخت و فضای خالی میان آن‌ها هستند، هر دو باعث ایجاد متن جنگل می‌شوند. به نقل از جاورسکی (۱۹۹۷)، سکوت یک اصطلاح نسبی است و صرفن غیاب زبان نیست. «سکوت یک منبع ارتباطی است که ابراز آن ورای غیاب زبان است» (جاورسکی، ۱۹۹۷: ۳).

می‌توان چنین نتیجه گرفت که برای برقراری ارتباط دو امکان وجود دارد: گفتار و یا سکوت. این به روان‌شناسی افراد و روحیه‌ی آنان مرتبط است که برای منتقل کردن پیام خود ترجیح بدهند به‌طور مستقیم سخن خود را بیان کنند و یا به‌واسطه‌ی سکوت خود معنای مورد نظر را به مخاطب انتقال دهند. بر اساس فرهنگ لغت ویستر، سکوت «پرهیز از گفتار یا صدا ایجاد کردن؛ غیاب هر صدا یا نوبه؛ امتناع از دانش یا حذف بیان، شکست در ارتباط، نوشتار و حفظ تماس» است. در گفتار صرفن با نگفتن، مفهوم سکوت اجرا می‌شود، اما در نوشتار به دلیل بافت دیداری موجود، سکوت اجرا می‌شود، اما در نوشتار به دلیل بافت دیداری موجود، تمهیدات دیگری مورد استفاده قرار می‌گیرند که مفهوم سکوت را اجرا می‌کنند. سکوت در برخی مطالعات معادل میکث یا درنگ گرفته شده است، اما در مطالعات اخیر مفهوم سکوت، از جنبه‌های مختلفی مورد بررسی قرار گرفته است. صورت‌های مختلف سکوت عبارت‌اند از فضای خالی، تعلیق، ایجاد فاصله و کتمان حقیقت (گلین، ۲۰۰۴: ۲). سکوت در رشته‌های مختلف به صورت‌های مختلف مورد تعمق قرار گرفته است. در ترجمه، در زبان مبدأ عناصری وجود دارند که در زبان مقصد ناگفته باقی می‌مانند. به عنوان مثال، در ترجمه‌ی متنی از زبان مبدأ، به عنوان مثال زبان عربی که ضمیر مؤنث و مذکر وجود دارد، به زبان مقصد مانند فارسی، درباره‌ی جنسیت ضمائر سکوت به عمل می‌آید. همچنین بررسی قدرت و سکوت در گفتمان سیاسی قابل بررسی است که چگونه گفتمان قدرت‌مند می‌تواند باعث سکوت گفتمانی با قدرت کم‌تر بشود (جانستون، ۲۰۰۸: ۷۱).

در مطالعات اجتماعی، سکوت معادل عدم پاسخ‌گویی در مکالمات مورد توجه قرار می‌گیرد، در مطالعات روان‌شناسی معادل میکث و درنگ و در مطالعات زبان‌شناختی معادل صفر یا غیاب. به‌طور کل، مفهوم سکوت مفهومی به نسبت جدید تلقی می‌شود که در ایران به غیر از کتاب «نشانه‌شناسی سکوت» (رضایی راد، ۱۳۸۱)، سابقه‌ی دیگری برای آن یافته نشده است، که البته این کتاب نیز بیش‌تر رویکردی سیاسی دارد، و در بخش ۳.۱ از آن سخن به میان خواهد آمد.